TURK ELI

International Scientific Journal

Volume 1 | Special Issue Part 2 | 2026

Manas, Kyrgyz Republic

www.turkeli.science

TURK ELI
INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

The journal is officially registered as a mass media outlet by the Justice Department of Manas Region under the Ministry of Justice of the Kyrgyz Republic in accordance with Registration Certificate No. 10339 dated March 11, 2024. The journal is registered under the title “TURK ELI” International Scientific Journal and is authorized for publication in Kyrgyz, Turkish, Uzbek, Kazakh and English languages.

Honorary President
Sarvar Ispahi

Editor-in-Chief
Jenishbek Duysheev

Deputy Editor in-Chief
Rahmonali Hasanov

Editorial Board:

Ablat Khodjaev (Prof. Dr.)
Shakimashrip Ibraev (Prof. Dr.)
Shohistahon Uljaeva (Prof. Dr.)
Kubanychbek Kalchakeev (Prof. Dr.)
Abdimajid Madraimov (Prof. Dr.)
Shukhrat Sattorov (Prof. Dr.)
Ibrahim Kush (Dr.)
Faig Elekberli (Dr.)
Erdenebayar Nasanbat (Dr.)
Gulnara Anarbaeva (Dr.)
Nurgul Aldabek (Dr.)
Nurjamal Myrzabaeva (Dr.)
Takhirjan Kazakov (Dr.)
Elmira Hazratkulova (Dr.)
Azamat Kaliev (Dr.)
Abdulvakhidkhon Nuriddinov (Dr.)

About this Special Issue

This Special Issue presents selected papers from the International Scientific Conference
Ijtimoiy fanlar va jamiyat taraqqiyoti:
barqaror rivojlanishning strategik yo‘nalishlari

Technical Editor
Laziz Baxtiyorov

Publisher: turkeli.science
E-mail: editor@turkeli.science

TOSHKENT IQTISODIYOT VA TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI
TITU
TOSHKENT – 2022
TOSHKENT IQTISODIYOT VA TEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI
IJTIMOIY FANLAR FAKULTETI
IJTIMOIY FANLAR VA JAMIYAT TARAQQIYOTI:
BARQAROR RIVOJLANISHNING
STRATEGIK YO‘NALISHLARI
GLOBAL MIQYOS
STRATEGIYA VA TARAQQIYOT
ILM-FAN VA INNOVATSIYA
JAMIYAT VA INSON KAPITALI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
ILM-FAN ORQALI BARQAROR KELAJAK SARI
2026-yil 15-may

K. G. Makhamatjonovna	The Importance of Scientific and Educational Resources in Improving the Information Environment of the Educational Process	91
S. Ociyev	The History and Fate of the Uzbek Delegates to the First Turkological Congress	93
M. Tuhtakhujaeva *G. Kadirova*	Resolving Conflicts between Teachers and Students in Schools: Distinctive Features of Collaboration with Parents	96
M. Nazarova	The Role of Modern Storage Technologies in Reducing Food Waste	100
Kh. Nizamova	The Grammatical Structure of Compliments in Analytic and Agglutinative Languages: A Comparative Study of English and Uzbek	103
S. Kh. Butaeva	The Global Integration of Digital Transformation and the Green Economy	106
Sh. T. Dadaboyev	Privileges and Opportunities Created under State Programs to Promote Youth Self-Employment	109
D. Tulevberdiyeva *G. Ergashev*	Economic Mechanisms for Developing Youth Entrepreneurship in the Digital Economy: The Case of Uzbekistan	112
P. Q. Kholmatov *M. Akhmedova*	Current Issues of Time Management in Pedagogical Practice: The Essence, Prerequisites, Origin, and Major Stages of the Development of Time Management	115
R. Khakimov *S. A. Dustnazarova* *S. Qodirqulov*	The Integration of the Digital Economy and Green Growth in New Uzbekistan: A Driver of Sustainable National Development	119

The Importance of Scientific and Educational Resources in Improving the Information Environment of the Educational Process

Gulomova Komila Makhamatjonovna (Associate Professor)[1]

[1.] Tashkent University of Economics and Technologies
Tashkent, Uzbekistan

Abstract.
This article examines the content and development of scientific and educational resources through the creation of an effective information environment in the educational process. It explores the opportunities and practical approaches for designing and implementing such resources to support modern teaching and learning. The study also highlights the role of scientific and educational resources in improving the quality of education, expanding access to continuous learning, and enhancing professional competencies through the use of digital technologies. Furthermore, it emphasizes the importance of integrating electronic resources and internet-based platforms into educational activities to promote innovation and lifelong learning.
Keywords: information environment, scientific and educational technology, electronic resources, professional activity, Internet

Таълим жараёнида ахборот муҳитини такомиллаштиришда илмий-таълимий ресурсларнинг аҳамияти

Гуломова Комила Махаматжоновна (доцент)[1]

[1.]Тошкент иқтисодиёт ва технологиялари университети
Тошкент, Ўзбекистон

Аннотация.
Мазкур мақолада таълим жараёнида ахборот муҳитини яратиш орқали илмий-таълимий ресурслари мазмуни ҳамда уни яратиш имкониятлари хусусида сўз юритилган. Шунингдек, илмий-таълимий ресурслар ёрдамида таълим сифатини ошириш ва узлуксиз таълим олиш имкониятлари очиб берилган.
Калит сўзлар: ахборот, илмий-таълимий технология, электрон, касбий фаолият, интернет

Таълимни ахборотлаштириш шароитида профессор-ўқитувчиларни доимий равишда тайёрлаш. Таълимга АКТ ни кенг миқёсда жорий этиш таъсири остида ўқитувчининг ўқув жараёнидаги роли сезиларли даражада ўзгаради, уларнинг касбий тайёргарлигини замонавий ахборотлаштириш даражасига мувофиқлиги талаблари қўйилади. Мамлакатимизда ҳам давр талабидан келиб чиқиб, барча соҳаларга замонавий технологияларни жорий этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Рақамли Ўзбекистон – 2030 дастурини жорий этиш мақсадида коъплаб олий таълим муассасаларига таълим жараёнини автоматлаштириш вазифалари қўйилмоқда[1]. Ўқув машғулотлари давомида тўғридан-тўғри талабаларга узатиладиган таълимий ахборотнинг ягона ташувчиси сифатида ўқитувчининг модераторнинг муҳим роли билан алмаштирилади, унинг асосий вазифаси талабаларнинг мустақил ишларини олиб бориш, тузатишдир. Шу муносабат билан ўқитувчининг асосий вазифаси “АКТ ва жаҳон ахборот ресурсларидан юқори сифатли навигатцияни” ташкил этишдир. Замонавий шароитда ахборот технологияларини ривожлантириш ўқитувчилар томонидан АКТ саводхонлигини доимий равишда оширишни талаб қилади. Бугунги кунда ўз-ўзини тарбиялашда виртуал методик бирлашмалари алоҳида рол ўйнайди, улар қуйидаги иш шаклларини амалга оширадилар: телеконферентциялар, вебинарлар, Интернет-конферентциялар, суҳбатлар, масофавий консултатсиялар, мастер-класслар ва бошқалар Ўқитувчиларни ахборот ва таълим шароитида ишлаш учун касбий тайёргарлигига алоҳида аҳамият берилади[2].

Электрон ўқитиш бўйича ўқитувчиларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни ўз ичига олади:

- ўқитилаётган фаннинг электрон ўқув-услубий мажмуасини ишлаб чиқиш қобилияти;
- интерфаол, мультимедиа электрон таълим ресурсларини (ЭТР) яратиш ва тайёр дастурий воситаларга эга бўлиш;
- талабалар учун тармоқ таълим ташаббусларини (телекоммуникацион лойиҳалар, викториналар, янгиликлар гуруҳлари, мусобақалар ва бошқалар) ишлаб чиқиш ва ўтказиш қобилияти;
- компьютер алоқаларига эгалик қилиш.

Ўқитувчининг малакасини оширишнинг муҳим шарти унинг касбий ўзини-ўзи ўқитиш учун мотивацияси ҳисобланади. Ўқитувчининг ўзини-ўзи ўқитиш фаолиятининг мотивацион соҳаси қуйидаги таркибий қисмларни ўз ичига олади:

- ижодий фаолиятни амалга оширишда мустақиллик мотиви. Бунда муаллифлик ҳуқуқига эга ўқув дастурларини тайёрлашда ўқитувчининг мустақил ишлашини англатади;
- шахсий ривожланиш мотиви касбий ва мартаба кўтарилиш истаги билан тавсифланади;
- ўз-ўзини тасдиқлаш мотиви тажрибани умумлаштиришга, илмий ва амалий нашрлар, очиқ мастер-класслар тайёрлашга ёрдам беради;
- рақобат мотиви нуфузли профессионал мусобақаларни оммалаштиришга, унвонларни топширишга, мукофотларни топширишга, ҳамкасбларнинг эътирофига ҳисса қўшади[3].

Шундай қилиб, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ўқитувчининг ўзини-ўзи ўқитиш фаолияти мотивациясини кучайтиради, чунки бу ижодий самарали касбий фаолиятнинг индивидуал услубини шакллантириш ва ривожлантиришга, касбий маҳоратни ривожлантиришга, касбий фаолият ва компетенция хусусиятларига ва касбий қобилият ошишига ёрдам беради.

Агар педагогик фаолият жараёнида вужудга келадиган долзарб касбий муаммоларни ҳал этиш, ахборот-коммуникация технологиялари воситаларидан фойдаланган ҳолда ўқитувчига сифат жиҳатидан янги ўқув натижаларига эришишга имкон берса, демак педагогик ижод ҳақида гапиришимиз мумкин. Таълимни ахборотлаштириш шароитида педагогик ижод қуйидагича намоён бўлади:

- Ўқитувчи томонидан мустақил равишда яратилган дарс ишларида электрон ўқув ресурсларидан фойдаланишда;

- ўқувчиларни самарали дарсларини ва дарсдан ташқари когнитив фаолиятини таъминлаш мақсадида масофавий таълим технологияларидан фаол фойдаланишда;

Касбий ўсишга интилаётган, ўқитиш ва ўқитишнинг янги педагогик ва ахборот-технологияларига эга бўлган ва уларни амалда синаб кўрган ўқитувчи ўзининг профессионал тажрибасини профессионал веб-портфолиодан фойдаланган ҳолда ҳамкасбларига тақдим қилиши мумкин. Веб-портфолио ўқитувчига ўз ўқув материалларини тизимлаштириш, ўқув фаолияти самарадорлигини ва натижаларини таҳлил қилиш ва баҳолаш, талабаларнинг ривожланишини кузатиш ва уларнинг ўқув ютуқларини баҳолаш имконини беради. Материалларни тақдим этишнинг ушбу шакли турли хил тадбирларда оралиқ ва якуний натижаларни қайд этиш имконини беради[4].

Таълим муассасасининг ўқув ахборот муҳитини яратишнинг мақсади атроф-муҳит объекти ва субъектлари ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг пайдо бўлиши ва ривожланишига, шунингдек субъектларнинг фаоллигини шакллантиришга, ижтимоий ва шахсан муҳим қадриятлар сифатида компетенцияни ривожлантириш учун таълим ва ижтимоий ташаббусларни рағбатлантиришдан иборат. Бундай муҳитни яратиш ва ривожлантириш келгуси йилларда таълимни ахборотлаштириш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий мақсади ҳисобланади. Таълимни ривожлантириш тенденцияларига жавоб берадиган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари қаторига қуйидагилар киради:

- ўқув жараёнига Интернетнинг афзалликларини қўллаб-қувватловчи замонавий ахборот технологиялари ва дастурларини жорий этиш;

- таълим манфаатларида ижтимоий гуруҳларнинг ўзаро таъсирини таъминлаш мақсадида ижтимоий педагогик тармоқлар ва ижтимоий ҳамжамиятларни яратиш ва ривожлантириш.

Ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасаларида ўқув ахборот муҳитини бошқариш самарадорлиги мезонлари.

Дунё бўйича ахборотлаштириш жараёни самарадорлигини баҳолаш муаммоси жуда долзарбдир. Нархига қарамай, барча мамлакатлар таълим тизимида ахборотлаштиришни ривожлантиришга маблағ киритишда давом этмоқдалар.

Таълим жараёнида янги ахборот-коммуникация технологиялари ва янги ўқув амалиётининг уйғунлиги бугунги кун таълимини ривожлантиришнинг мумкин бўлган йўналишларидан биридир. Касб-ҳунар таълими тазими давлатнинг таълим сиёсатидаги тенденцияларни ва битирувчиларнинг таълим натижаларига қўйиладиган талабларни таҳлил қилгандан сўнг, ривожланишнинг энг истиқболли йўналиши янги таълим стандартларига ўқтишни таъминлайдиган рақамли коллежларнинг ахборот муҳити моделини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида келишиб олдилар.

Таълим жаройинини тубдан ислоҳ қилиш, ахборот муҳитини такомиллаштириш, унда янги инновацияларни жорий қилиш бугунги куннинг муҳим масалаларидан ҳисобланади. Инновацион фаолият аста-секин касб-ҳунар таълими тизимини ривожлантиришнинг асосий механизмига айланиб бормоқда. Бу доимий равишда эскирган билимларни талабаларга беришга эмас, балки доимий равишда янгиланиб турадиган маълумотларни олиш, ўзлаштириш ва улардан фойдаланишга имкон берадиган янги технологиялар ва усуллар билан ўзлаштиришга қаратилган.

References

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 5 октабрдаги “Рақамли Ўзбекистон – 2030” стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тоъғрисида”ги фармони.
2. Тайлақов Н.И. Узлуксиз таълим учун информатикадан ўқув адабиётлари янги авлодини яратишнинг илмий–педагогик асослари. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2005, –160 б.
3. Ф.Закирова, У.Мухамедханов, Ш.Шарипов, Р.Г.Исянов, Ф.Эсонбобоев, С.Доттоев. Электрон ўқув-методик мажмуалар ва таълим ресурсларини яратиш методикаси. Методик қўлланма. – Т.: ООЪМТВ, 2010. – 57 б.
4. Гурье Л.И. Проектирование педагогических систем: Учеб. пособие; Казан. гос. технол. ун-т. — Казань, 2004. – 212с. 4